

L'administració de la Unió de preveres de Bellpuig a la segona meitat del segle XVIII i primer terç del XIX

*(primera part)*¹

per **Ramon Miró.**

1. ELS DOCUMENTS.

A l'Arxiu Històric Comarcal de Cervera, en el fons comarcal, temàtica de Bellpuig, lligall número catorze, es conserva una colla de quaderns solts corresponents als comptes de la Unió de preveres de Bellpuig presentats a l'administrador de la baronia, com a representant del Duc de Sessa i de Cardona, que en tenia el control.

Al verso d'un imprès oficial del cap polític de la província, full de tamany doble foli que fa de cobertes dels quaderns solts, hi ha el títol general dels documents i la seva relació.

El títol és: *Cuentas de la Venerable Unión de Presbíteros de la villa de Bellpuig, sobre sus rentas desde el año de 1752 hasta el de 1836, y de gastos de alajas y ornamentos, en que tiene que ver su Excelencia como a patrono de la misma Unión e Iglesia.*

I a llapis, en triple columna i lletra diferent, figuren detallats els anys corresponents als quaderns conservats. Són els anys 1752-1783, 1785-1791, 1804-1806 i 1822-1834. Aquest inventari a llapis ha estat fet amb posterioritat al títol, i és probablement obra de l'arxiver que degué revisar-ho; veiem que se n'ha perdut algun quadern respecte al títol.

En realitat, però, el quadern de comptes de l'any 1784 hi és; falten, en canvi, els dels anys 1790, 1835 i 1836. Els dels períodes de 1792-1803 i 1807-1821, ja és més

1). Degut a l'extensió del comentari, hem decidit donar aquest estudi en dues parts, amb el complement de la transcripció d'un quadern complet a cada part, com a annex documental. Aquí transcrivim el primer quadern, corresponent a l'any 1752.

difícil saber si van existir tots ells; corresponen a períodes bèl·lics i de represa. De fet, els quaderns conservats del període 1821-1825 foren donats el 1825.

La venerable Unió de Preveres funcionava, al segle XVIII, com una confraria d'ofici i aplegava normalment tots els preveres de l'església parroquial de Bellpuig més els preveres de les esglésies dependents; tenien com a patró el duc de Sessa i per això li reten comptes. Tot i així, l'edifici de l'església havia estat construït pel poble, i de vegades sorgiran disputes sobre l'abast del patronatge.²

Tampoc no sembla que el caràcter de confraria fos massa clar en segles anteriors, puix que l'any 1606, a la confraria de Sant Miquel Arcàngel, composta per sacerdots de Vilagrassa i entorn, hi havia un sacerdot de Vilanova de Bellpuig i cinc de Bellpuig, si considerem la zona d'abast de la Unió.³

2. ELS OFICIS.

Els quaderns ens informen sobre la vida de la Unió de preveres, les despeses bàsiques i també sobre alguns oficis, l'abast de les seves obligacions i una colla de dades més. En base a documents esparsos ja havien donat informacions puntuals sobre oficis Antoni Bach i Jaume Torres;⁴ amb aquests quaderns, però, es pot donar dades exactes d'algun ofici i, a partir del quadern de 1791, dades de tots els oficis.

Hi ha oficis que suposen continuïtat i altres que pràcticament són elegits anualment. Entre els primers hi ha el de capellà major i el de vicari, així com els de vicaris de les parròquies de Vilanova de Bellpuig, de Golmés i d'Utxafava, que són nomenats pel duc i tenen caràcter vitalici.

També semblen tenir força continuïtat els d'arxiver, sagristà, organista, manxador o entonador de l'orgue, mestre de capella i campaner. En canvi, presenten més variació els de secretari, col·lector, bosser i oïdors de comptes.

2.1. Els capellans majors.

El llistat de capellans majors que hem aconseguit elaborar en base a les dades dels quadernets és el següent:

Entre 1752 i 1762, el capellà major és el doctor Josep Teixidor.

2). Una d'aquestes disputes, que veurem en detall a la segona part del treball, és el dret dels regidors de la vila sobre l'orgue nou; el vell havia estat pagat pel poble i, encara que el nou era pagat amb diners de la Unió de Preveres, els regidors s'havien reservat el dret a llogar organista i mestre de cant diferents dels que tenien el càrrec, per a les grans festes de la vila.

3). Vegeu Antoni BACH, "Cofradía de San Miquel Arcángel para los sacerdotes del llano de Urgel", a *Ilerda*, núm. XXXI (Lleida, 1971), pàgs. 109-114 -especialment, pàg. 110-.

4). En parlen a les històries de la vila, però, més especialment encara, trobem dades en alguns articles de Jaume Torres i d'Esteve Mestre i en algun treball més extens (Jaume TORRES, *Història de l'església i parròquia de Santa Maria i Sant Nicolau de la vila de Bellpuig* (Bellpuig, 1990).

Els comptes de 1763 i 1764 són signats per Joan Baptista Font, com a degà (suplència del capellà major).

Entre 1765 i 1770, és capellà major el doctor Simó Torres.

Entre 1771 i 1786, és capellà major el doctor Ambrosi Costa i Corvera.

Els comptes de 1786 són signats pel prevere Francesc Bassa, com a degà.

Entre 1787 i 1804, el capellà major és el llicenciat Josep Antoni Xammar.

El 1805, serví com a degà el temps de càrrec vacant el doctor Josep Torres (signa com a degà els comptes de l'any 1804 en data vint-i-vuit de febrer de 1805).

Entre 1805 i inicis de 1826, és capellà major el doctor Miquel Vila.

El supleix el prevere Josep Puig, però ja el vint-i-sis de març de 1826 comença a residir el nou capellà major, el doctor Amanci Padrós. Els últims comptes conservats, els de 1834, són signats encara, en data trenta-u de març de 1835, per Amanci Padrós.

2.2. Els vicaris.

Abans dels comptes de l'any 1791, les pagues de sous i distribucions són globals i no podem precisar els vicaris si no és que algun any hi hagi alguna despesa ocasional en què sigui precisat. Per aquesta via sabem que el vicari de Bellpuig l'any 1770 era el prevere Francesc Solà; i que, el 1788, el vicari d'Utxafava era el doctor Prunera.

A Bellpuig, els vicaris seran el doctor Josep Torres (1791-1824) i el prevere Josep Pocallet (04.04.1826-1834).

A Vilanova de Bellpuig, els vicaris seran el doctor Josep Palau (1791), el reverend Gaspar Vilaprinyó (1804-1806) i el reverend Pere Palau (1821-1834). Consta també com a sagristà, el 1828, Francesc Tudela i Saltó.⁵

A Golmés, són vicaris el doctor Joan Auquer (1791), el reverend Antoni Terés (1804-1806), el reverend Albert Vilardosa (1821- inicis 1826 mor), substituït l'ecònom Ramon Solé (inicis-25.07.1826), i nou vicari Josep Graner (26.07.1826-1834).

A Utxafava, són vicaris el doctor Salvador Prunera (1791), el reverend Francesc Niubó (1804-1806) i el reverend Jaume Boldú (1821-1834).⁶

5). En aquest cas, el buit de documents entre 1806 i 1821 ens impedeix saber si l'un succeï directament l'altre o hi hagué algun vicari diferent entre aquests dos.

6). El buit de documents entre 1806 i 1821 ens planteja la mateixa situació que a Vilanova.

2.3. Arxivers, sagristans i secretaris.

L'ofici d'arxiver i el de sagristà encara presenten una certa continuïtat; en canvi, el de secretari en presenta menys. També és veritat que d'aquest últim n'ha quedat menys dades, però quan les tenim tampoc no es pot apreciar una continuïtat de més de dos anys seguits en el càrrec. Tots tres càrrecs seran sempre exercits per preveres pertanyents a la Unió i residents a Bellpuig (no hem constatat cap cas en què tingui aquests càrrecs un vicari de Vilanova, Golmés o Utxafava). I el capellà major es trobava per damunt d'ells; per tant, tampoc no podia exercir-los.⁷

Són compatibles amb altres càrrecs. Podem veure-ho en el cas del doctor Josep Torres que, essent vicari de Bellpuig, serà també arxiver almenys entre els anys 1804 i 1822; i en el de Joan Baptista Font, el qual, essent arxiver, serà també secretari el 1758. D'una i altra compatibilitats n'hi ha més casos (només cal anar comparant les dades que donem).

El 1753, era arxiver Josep Barrofet. El següent que hem pogut precisar, Joan Baptista Font, era arxiver els anys 1758, 1760-1761, 1766-1770 i 1773-1780, any, aquest últim, en què mor; els anys d'entremig són anys en què no ho hem pogut precisar i, per tant, és força probable que ho continués essent. El mateix 1780, el succeïx Francesc Berenguer fins al 1782. Del 1782 al 1788 ho és el doctor Antoni Berenguer. El 1789 i el 1791, l'arxiver és Francesc Bassa; probablement ho fou amb continuïtat fins a ser succeït pel doctor Josep Torres en un dels anys que van entre 1791 i 1804. A partir de 1804, en què tornem a tenir informacions, ho és el doctor Josep Torres fins a la seva mort (25.03.1822). Després és arxiver el doctor Rafel Cavaller (1823-1826) i, finalment, Narcís Sagarra (1827-1834).

El 1791, el sagristà era Joan Capdevila. Després, els anys 1804-1806 ho fou Blai Solà. Al 1821, feia de substitut del sagristà Josep Antoni Terrés; entre 1822 i 1825, el substitut era Ramon Rocaspana. El 1826, el substitut tornà a ser Josep Antoni Terrés; el 1827, Ramon Rocaspana; el 1828, Josep Antoni Terrés; el 1829, Ramon Batlle. Des de 1830, exercirà el càrrec de sagristà Josep Antoni Terrés, almenys fins al 1833 inclòs; el 1832, Ramon Batlle li fa de substitut durant un temps.

El 1753, era secretari Celdoni Pla; el 1757 ho era Josep Barrufet; els dos anys següents ho era Joan Baptista Font. Com a tals apareixen en donar els comptes, normalment al mes de gener de l'any següent. En endavant, però, deixa de signar els comptes el secretari i, per tant, no tornem a saber qui fa de secretari fins als comptes de 1791.

El 1791 era secretari el llicenciat Agustí Fustagueres; el 1804, Tomàs Forcades. Segueixen el doctor Rafel Cavaller (1805, 1823), Ramon Foguet (1806), Narcís

7). Aquest és el cas del sagristà Josep Antoni Xammar, que en ser elegit capellà major el 1787 deixa vacant el càrrec; Esteve Mestre ha comentat els informes que donà l'administrador al Duc perquè determinés qui havia d'ocupar la vacant ("Un càrrec important a Bellpuig: el de sagristà" *El Pregoner d'Urgell*, núm. 341 -20.12.1993-, pàgs. 45-46). L'administrador lloà especialment Joan Capdevila, prevere i beneficiat a l'església de Bellpuig; ara, a través dels quadernets, podem comprovar que, el 1791, el nou sagristà era Joan Capdevila. Pels informes veiem que no era necessari ser prevere per tenir el càrrec de sagristà (alguns dels sol·licitants del càrrec no ho eren), però és considerat un element important a l'hora de la decisió, tal com trobem als informes de l'administrador.

Sagarra (1821-1822, 1831), Blai Solà (1824, 1829), Francesc Solé (1825-1826, 1830), Josep Pocallet (1827, 1832), Caietà Forns (1828, 1833) i Blai Berenguer (1834).

2.4. Col·lector, bossar i oïdors de comptes.

Col·lector era l'encarregat de portar la comptabilitat d'ingressos i despeses; era, per tant, l'autor material dels quadernets que s'han conservat i per això el podem conèixer cada any. El bossar era el que avui en diríem tresorer, encarregat de fer les distribucions. En part són dos oficis relacionats i complementaris; per això no trobem cap cas en què coincideixin els dos oficis en una mateixa persona.

També eren incompatibles amb l'ofici d'oïdor de comptes o comptador; en presentar els comptes el col·lector, els dos oïdors de comptes hi havien de ser presents i trobar-los conformes, amb el capellà major i, en alguns casos, amb el secretari. Tots ells signaven al final del quadern anual de comptes. Aquests oficis eren exercits sempre per preveres residents a Bellpuig i hi ha un cert torn en exercir-los.

Així, Celdoni Pla fou uns anys col·lector (1752, 1758-1759, 1762-1763, 1768 i 1773-1774) i altres oïdor de comptes (1754-1755, 1757, 1766-1767, 1771-1772 i 1776-1778). Jaume Grañó fou col·lector (1753) i oïdor de comptes (1754). Joan Baptista Font fou col·lector (1754-1757) i oïdor de comptes (1752, 1758). Josep Antoni Pasqual fou col·lector (1760-1761 i 1769) i oïdor de comptes (1753, 1756, 1758, 1765, 1768-1770, 1772 i 1774 - en què mor i el supleix Baltasar Eixalà-). Francesc Berenguer fou col·lector (1764-1767, 1770-1772, 1775 i 1778-1779) i oïdor de comptes (1759-1762). Francesc Bassa fou col·lector (1776-1777 i 1780-1781) i oïdor de comptes (1779, 1782-1784, 1788 i 1791). Francesc Solà fou col·lector (1782-1789 i 1791) i oïdor de comptes (1763-1765, 1767-1771, 1773-1776, 1778-1781 i 1785-1786); és el cas en què trobem més continuïtat. El doctor Ramon Foguet fou col·lector (1804-1806). Narcís Sagarra fou col·lector (1821-1824) i bossar (1825-1826, 1828, 1830 i 1833). Francesc Soler -o Solé- fou col·lector (1825-1828), bossar (1821, 1824, 1829 i 1832) i oïdor de comptes (1822-1823 i 1830). Caietà Forns fou col·lector (1829-1833) i oïdor de comptes (1834). Blai Berenguer fou col·lector (1834).

Entre els que no consten cap any com a col·lectors però sí en els altres oficis tenim Tomàs Forcades, que fou bossar (1791 i 1804) i oïdor de comptes (1805). Rafel Cavaller fou bossar (1805 i 1822) i oïdor de comptes (1806 i 1822-1826). Joan Capdevila fou bossar (1806) i oïdor de comptes (1804). Blai Solà fou bossar (1823, 1827, 1831 i 1834) i oïdor de comptes (1821, 1824-1828, 1830 i 1832-1833).

Finalment n'hi ha que, en aquests oficis, només els tenim documentats com a oïdors de comptes. Són: Josep Balaguer (1753), Josep Barrufet (1756-1757), Baltasar Eixalà (1759-1764, 1766, 1769 -com a substitut de Francesc Solà, absent-, 1773, 1774 -com a substitut de Josep Antoni Pasqual, mort-, 1775, 1777 i 1780), Antoni Berenguer -o Berengué- (1781-1783), el doctor Josep Torres (1784-1787,

1789, 1804, 1806 i 1821), el llicenciat Agustí Fustagueres (1787), Rafel Grañó (1788-1789 i 1791), Josep Pocallet (1827-1829 i 1831) i el doctor Laquarra (1834).

2.5. Els oficis musicals.

Ens referim concretament al mestre de capella, l'organista, el manxador o entonador de l'orgue i el campaner. Són oficis amb continuïtat, encara que poc precisats fins al 1791, en què els comptes són més detallats. Normalment són exercicis per seglars, fora d'alguna substitució.

Sabem que l'organista, almenys entre els anys 1756 i 1770, fou Esteve Maronda (apareix als comptes dels anys 1756, 1760 i 1770). El 1791, l'organista ja és el senyor Joaquim Teixidor, i continua en el càrrec fins a l'últim compte (1834), encara que entre 1822 i 1834 consta com a jubilat i exerceix de substituït el prevere Josep Antoni Terrés.

El 1791 i entre 1804 i 1806, l'entonador dels orgues fou Ignasi Bosch. Entre 1821 i 1831, fou Antoni Bosch. I, finalment, entre 1832 i 1834 és Ignasi Bosch (potser el mateix de començament de segle).

El 1791 i entre 1804 i 1806, el mestre de capella fou el senyor Josep Terrés. Després, entre 1821 i 1834, fou el senyor Jaume Terrés.

El campaner, en els anys 1791 i 1804-1806, era Antoni Flores. En els anys 1821-1834, el nou campaner era Francesc Bosch.

Les continuïtats sembla que no són, doncs, purament individuals sinó familiars.

2.6. Els escolans.

Quan el grup d'escolans és complet, hi ha un escolà major i tres escolans menors; a partir de 1827, però, només figuren tres escolans menors, sense l'escolà major. L'escolà major cobrava divuit sous anuals i els escolans menors, entre tots tres, cobraven també divuit sous (sis sous cada un). En algun cas podem seguir el pas d'escolà menor a escolà major; també sembla haver-hi una relació familiar - potser de pares i fills- entre mestre de capella, entonador dels orgues, campaner i escolans (és el cas dels cognoms Terrés i Bosch).

Troblem d'escolans menors:

1791: Manuel Bosch, Ramon Oliva i Roc Bosch.

1804: Josep Martí, Antoni Terrés i Llorenç Felip.

1805: Josep Martí, Josep Antoni Terrés i Llorenç Felip.

1806: Pau Terrés, Josep Bosch i Antoni Vila.

1821: Joaquim Boixet, Francesc Terrés i Baltasar Bonet.

1822: Joaquim Boixet, Francesc Terrés i Baltasar Bonet.

- 1823: Francesc Terrés, Baltasar Bonet i Joan Bosch.
 1824: Francesc Terrés, Baltasar Bonet i Joan Bosch.
 1825: Baltasar Bonet, Joan Bosch i Felip Bosch.
 1826: Baltasar Bonet, Joan Bosch i Felip Bosch.
 1827: Felip Bosch, Ramon Bosch i Josep Nuix.
 1828: Felip Bosch, Ramon Bosch i Josep Nuix.
 1829: Felip Bosch, Ramon Bosch i Josep Elies.
 1830: Felip Bosch, Ramon Bosch i Antoni Vidal.
 1831: Felip Bosch, Ramon Bosch i Antoni Vidal.
 1832: Manuel Badia, Ramon Bosch i Antoni Vidal.
 1833: Manuel Badia, Francesc Minguell i Josep Llobera.
 1834: Manuel Badia, Josep Llobera i Francesc Minguell.

Són escolans majors Jaume Majoral (1791), Manuel Bosch (1804-1806), Felip Bosch (1821-1822) i Francesc Terrés (1825-1826).

Felip Bosch amb set anys seguits (1825-1831) —suposat que sigui diferent del Felip Bosch escolar major els anys 1821-1822— i Baltasar Bonet i Ramon Bosch amb sis anys seguits (1821-1826 i 1827-1832, respectivament) són els casos de major continuïtat; el fet de no existir ja l'escolà major en l'edat en la qual podrien passar-hi possiblement explicaria aquesta llarga estada. En algun cas s'anomena un dels tres com a major, però el sou continua essent com a menor

3. ELS INGRESSOS.

L'ingrés més important és sempre el cobrament de fruits i primícies, però no fet directament sinó venent-ne el dret per una quantitat fixa a qui vulgui recollir-lo durant cinc anys. Cada any, als ingressos, consta qui és l'arrendador dels fruits i altres béns que percep la Unió, i cada cinc anys, quan acaba l'arrendament, hi ha la despesa en impresos de publicitat per optar al nou arrendament, que són escampats per un ampli entorn.⁸ Per les dades que trobem als documents, es considerava els postors que es presentessin i havia de donar-se l'arrendament a aquell que es comprometia a pagar una quantitat global més alta.

Els primers arrendadors que coneixem foren Duran Ixart i companyia, de Valls (entre 1752 i 1754; probablement des de 1750). Durant l'any havien de fer dues pagues de 983 lliures 6 sous i 8 diners. La segona paga de l'últim any, però, fou només de 658 lliures 6 sous i 8 diners a causa dels mals temps i per no ofegar els censalistes; l'any següent, paguen 250 lliures d'endarreriments.

8). Així, trobem aquestes despeses els anys 1774 (una lliura i mitja), 1779 (deu lliures i quinze sous; a més dels cartells, paguen el refresc als concorrents i també hi compten el refresc del dia de Corpus), 1784 (dues lliures i mitja), 1789 (tres lliures i cinc sous), 1826 (trenta lliures al pregoner de la vila, Josep Serret) i 1831 (tres lliures i quinze sous).

Seguiren Tomàs Benagues i companyia, també de Valls. Fan dues pagues anuals de mil lliures entre 1755 i 1759, sense cap variació.

Entre els anys 1760 i 1764, els nous arrendadors foren Ramon Anglada i companyia, de Calaf. Fan dues pagues anuals de 1150 lliures, sense incidències.

Després, entre 1765 i 1769, els arrendadors foren Antoni Arnaldo i companyia, de Bellpuig. Les dues pagues anuals són de 1400 lliures, sense variació.

Els cinc anys següents, 1770-1774, els arrendadors són Josep Bellart i companyia, de Solivella. Fan dues pagues anuals de 1670 lliures, també sense variació.

Entre 1775 i 1784, els arrendadors són Bonaventura Vilamajor i companyia, de Bellpuig. El primer lustre, fan dues pagues anuals de 2025 lliures; el segon lustre, les dues pagues són de 2020 lliures. No hi torna a haver incidències en els pagaments.

De 1785 a 1789, l'arrendador és Josep Coll, de Valls. Fa dues pagues anuals de 2170 lliures. I segons consta al quadern de 1791, el deu de maig de 1789 van tornar a arrendar els fruits a Josep Coll pel següent lustre, per la quantitat global de 22850 lliures; consta que el 1791 paga 4570 lliures, és a dir, la cinquena part corresponent. Entre 1790 i 1794, doncs, continua d'arrendador Josep Coll.

El vint-i-set de juliol de 1798, aconseguí l'arrendament dels fruits Francesc Planes, comerciant de Guissona, per la quantitat global de 31305 lliures; i encara el vint-i-nou d'agost de 1799, la Unió de preveres li féu un segon arrendament per cinc anys més, amb la qual cosa muntaven entre tots dos 55305 lliures a pagar durant deu anys en vint pagaments iguals de 5530 lliures i 10 sous anuals. L'arrendament durà, així, entre 1799 i 1808. Als comptes de 1804 a 1806 consten els pagaments de Francesc Planes.

No creiem que els pagaments es poguessin mantenir tots els anys, amb la guerra. El 1821 i en anys següents consta que Miquel Planes de Guissona (potser fill de l'anterior) deu vals a la Unió de preveres.

El quinquenni de 1815 a 1819, arrendaren els fruits Andreu Vila i companyia, de Bellpuig. Trobem la referència al quadern de comptes de l'any 1829, en què encara en cobren uns endarreriments; no hi consta, però, la quantitat que pagaven de l'arrendament.

Els anys 1822 a 1824, la junta diocesana elegí el capellà major com a col·lector dels fruits. El 1825, ho fou Bonaventura Llobera. Els anys 1826 i 1827, féu l'arrendament dels fruits i primícies Ramon Vidal i socis, de Tàrrega, per 333 lliures 6 sous i 8 diners mensuals (el càrrec anual és de 4000 lliures). Ramon Vidal tornà a ser el major postor el dotze de setembre de 1831, en oferir 13000 lliures pel quinquenni, és a dir, 2600 lliures l'any. Sembla que així torna a restaurar-se l'arrendament per quinquennis.

Entre un i altre arrendament de Ramon Vidal, els anys 1829-1831 féu de col·lector i no d'arrendatari Joan Baptista Fornas, de Bellpuig.

El resum de l'evolució dels arrendaments dóna el quadre següent:

Període	Arrendador	Població	Quant. anual
1752-1754	Duran Ixart & c.	Valls	1966 ll. 13 s. 4
1755-1759	Tomàs Benagues & c.	Valls	2000 ll.
1760-1764	Ramon Anglada & c.	Calaf	2300 ll.
1765-1769	Antoni Arnaldo & c.	Bellpuig	2800 ll.
1770-1774	Josep Bellart & c.	Solivella	3340 ll.
1775-1779	Bonaventura Vilamajor & c.	Bellpuig	4050 ll.
1780-1784	Bonaventura Vilamajor & c.	Bellpuig	4040 ll.
1785-1789	Josep Coll	Valls	4340 ll.
1790-1794	Josep Coll	Valls	4570 ll.
1799-1808	Francesc Planes, comerciant	Guissona	5530 ll.
1815-1819	Andreu Vila & c.	Bellpuig	?
1826-1827	Ramon Vidal & c.	Tàrrega	4000 ll.
1832-1836	Ramon Vidal & c.	Tàrrega	2600 ll.

Hi ha una progressió ascendent en els ingressos pràcticament contínua fins a la guerra del Francès; llavors s'estanca, comencen a córrer vals, hi ha un període d'estancament i, a partir dels anys trenta del segle XIX, una caiguda considerable.

En algun dels anys del segle XIX en què consta que no hi hagué arrendament, sinó que recollí els fruits i els va vendre un col·lector, trobem l'enumeració dels territoris que comprenia la Unió i l'especificació dels fruits recollits.

Ho podem veure, per exemple, al quadern dels comptes de l'any 1830. Aquell any s'encarregà de recollir les rendes de les primícies de la Unió de preveres Joan Baptista Forns, i les recollí "en los pueblos y términos a dicho cuerpo tocantes", que eren: Bellpuig i Eixaders, Vilanova, Golmés, Utxafava, Novella, Mor i Monperler. Donà els comptes detallats al prevere Caietà Forns, col·lector general i, probablement, familiar seu.

Les quantitats totals recollides foren:

Blat	170 quarteres	3 quartans
Sègol	112 quarteres	6 quartans
Ordi	128 quarteres	
<i>Ordio</i>	104 quarteres	
Llegums	6 quarteres	
Vi	787 càntirs	
Oli	252 quartans	
Bens	15	
Cànem	7 roves	
Llana	3 roves	
Brisa o pinyolada ⁹	30 quarteres	

9). Al quadern consta com "orujo".

Vengué els productes a diversos preus, de vegades per la diferent qualitat, però altres, potser, per la diferent oferta que trobà. El diferent preu en el vi, l'oli i el cànem respon al primer criteri; en canvi, la variació de preus en el blat, el sègol, l'ordi i l'*ordio* podrien respondre al segon criteri.

Així, vengué el càntir de vi a vuit sous (quatre-cents quaranta-set càntirs), i el càntir de vi inferior a sis sous i cinc diners (tres-cents tretze càntirs).

I vengué el blat a diversos preus la quartera: a tres lliures dinou sous i set diners (trenta-dues quarteres), a quatre lliures dos sous i sis diners (cinquanta-una quarteres), a quatre lliures quatre sous i dos diners (vuitanta-dues quarteres i sis quartans) i a quatre lliures i deu sous (quatre quarteres i nou quartans).

El producte total de les vendes fou de dues mil dues-centes vuitanta-una lliures; en descomptà quatre-cents cinquanta-nou per les despeses de recollida i transport, i quedà com a producte líquid mil vuit-centes vint-i-dues lliures.¹⁰

Altres tipus d'entrades són els ingressos provinents de deutes o endarreriments, d'algunes censals i d'algunes pensions, en general força ocasionals i de poca importància.

3. LES DESPESES.

Les despeses s'organitzen des del primer quadernet en diversos apartats que presentaran poques variacions. Aquests apartats són: distribucions, sous, misses i aniversaris, despeses ordinàries, despeses extraordinàries i, en uns anys determinats, despeses per la música.

Considerarem per separat els conceptes que trobem a cada apartat.

3. 1. Distribucions.

Hi ha un augment força progressiu de les quantitats pagades als preveres membres de la Unió en aquest concepte.

Agrupades per similitud i cronologia alhora són:

1752, menys de mil lliures: 1752 (946 ll.).¹¹

1753-1766, entre mil cent cinquanta i mil dues-centes cinquanta lliures: 1753 (1165 ll.), 1754 (1175 ll.), 1755 (1191 ll.), 1756 (1207 ll.), 1757 (1218 ll.), 1758 (1214 ll.), 1759 (1220 ll.), 1760 (1195 ll.), 1761 (1217 ll.), 1762 (1161 ll.), 1763 (1191 ll.), 1764 (1235 ll.), 1765 (1194 ll.) i 1766 (1225 ll.).

10). Deixem de banda la part fragmentària (sous i diners).

11). En les quantitats tornem a donar només les lliures sense baixar al detall dels sous i els diners, que podem deixar de banda perquè, al cap i a la fi, muntaran sempre menys d'una lliura.

1767-1771, entre mil quatre-centes i mil cinc-centes lliures: 1767 (1400 ll.), 1768 (1487 ll.), 1769 (1473 ll.), 1770 (1337 ll.)¹² i 1771 (1491 ll.).

1772-1789, entre dues mil cent i dues mil quatre-centes lliures: 1772 (2291 ll.), 1773 (2279 ll.), 1774 (2257 ll.), 1775 (2216 ll.), 1776 (2287 ll.), 1777 (2264 ll.), 1778 (2350 ll.), 1779 (2376 ll.), 1780 (2186 ll.), 1781 (2201 ll.), 1782 (2274 ll.), 1783 (1950 ll.)¹³, 1784 (2076 ll.), 1785 (2255 ll.), 1786 (2221 ll.), 1787 (2145 ll.) i 1789 (2206 ll.).

1791, més de tres mil lliures: 1791 (3100 ll.).

1804-1806, entre tres mil set-centes i tres mil vuit-centes: 1804 (3696 ll.), 1805 (3735 ll.) i 1806 (3800 ll.).

1821-1834, una mitjana de tres mil cinc-centes lliures, però, en la major part dels anys, amb el pagament de la meitat o menys, i la resta apuntada en endarreriment, de manera paral·lela amb la irregularitat dels ingressos reals.

Entre 1752 i 1789, els comptes són donats de manera general, precisant tan sols que les distribucions de residència es fan cada mig any; la primera comprèn des de l'u de gener fins al trenta-u de juny i la segona des de l'u de juliol fins al trenta-u de desembre. Les quantitats donades han estat fixades en la visita del superior eclesialístic (el bisbe o un representant seu) i aprovades pel Duc.

A partir de 1791, les quantitats són expressades en relació als perceptors i es dona ja directament la quantitat global que rep cada un. Aquest any, els preveres residents cobraven tres-centes trenta lliures (són el llicenciat Josep Antoni Xammar, capellà major, el doctor Josep Torres, el llicenciat Agustí Fustagueras i els reverents Francesc Basa, Francesc Solà, Rafael Grañó i Tomàs Forcades);¹⁴ el sagristà, Joan Capdevila, cobrà dues-centes trenta lliures; i el mestre de capella, senyor Josep Terrés, i l'organista, senyor Joaquim Teixidor, cobraven dues-centes vuitanta lliures cada un.

Als comptes de l'any 1804 consten dos nous decrets del Duc, un del nou de maig que augmentava quaranta lliures a cada resident i un altre, del dinou de desembre, que n'augmentava trenta. Els preveres residents cobraven, doncs, quatre-centes lliures cada un (són el llicenciat Josep Antoni Xammar, capellà major, els doctors Josep Torres, Rafael Cavaller i Ramon Foguet, i els reverents Tomàs Forcades i Antoni Bonany -que només en cobrà dues-centes noranta pels vuit mesos que hi havia residit-); el sagristà, Blai Solà, cobrà tres-centes lliures; i el mestre de capella i l'organista (els mateixos que el 1791) cobraven tres-centes cinquanta lliures.

12). És l'únic any del grup que no queda dins el marge assenyalat, tot i que queda més lluny encara dels marges anterior i posterior que donem.

13). Aquest any i el següent són els únics que queden una mica per sota del marge, però més allunyats encara del marge anterior.

14). La quantitat havia estat fixada pel Duc al decret de set d'agost de 1790.

Aquests decrets són adduïts sense variació fins a l'últim compte, de 1834, tot i que a partir del quadern de comptes de 1825, l'últim decret presenta data de dinou de novembre i amb aquesta variació és repetit als següents quadernets. Per tant, en el període estudiat no hi hagué nous decrets que variessin les distribucions, i les úniques variacions que trobem entre 1804 i 1834 són degudes a la irregularitat dels ingressos o a situacions especials (jubilatats, substituïts, etcètera).

3. 2. Sous.

Les quantitats percebudes com a sou són expressades globalment fins al 1791, en què apareixen detallades. Les variacions presenten un creixement regular, fora d'un salt de més de dues-centes cinquanta lliures globals entre els anys 1781 i 1782. En grups de semblança tenim:

1752-1756, menys de tres-centes lliures: 1752 (247 ll.), 1753 (252 ll.), 1754 (277 ll.), 1755 (282 ll.), 1756 (281 ll.).

1757-1773 entre tres-centes vint i quatre-centes seixanta lliures: 1757 (320 ll.), 1758 (425 ll.), 1759 (320 ll.), 1760 (321 ll.), 1761 (327 ll.), 1762 (327 ll.), 1763 (327 ll.), 1764 (327 ll.), 1765 (327 ll.), 1766 (327 ll.), 1767 (346 ll.), 1768 (340 ll.), 1769 (352 ll.), 1770 (440 ll.), 1771 (405 ll.), 1772 (461 ll.) i 1773 (461 ll.).

1774-1781 entre cinc-centes i cinc-centes quaranta lliures: 1774 (511 ll.), 1775 (511 ll.), 1776 (511 ll.), 1777 (508 ll.), 1778 (534 ll.), 1779 (541 ll.), 1780 (516 ll.) i 1781 (508 ll.).

1782-1789 entre set-centes seixanta i set-centes setanta lliures: 1782 (772 ll.), 1783 (763 ll.), 1784 (772 ll.), 1785 (772 ll.), 1786 (757 ll.), 1787 (767 ll.) i 1789 (772 ll.).

1791 unes vuit-centes: 1791 (808 lliures).

1804-1806 passa de nou-centes: 1804 (948 ll.), 1805 (936 ll.) i 1806 (936 ll.).

1821-1834 amb més difícil precisió perquè es van fent pagaments d'endarriments o pagaments parcials.

L'any 1791, en què per primera vegada hi ha els pagaments detallats, trobem:

70 ll. al capellà major (llicenciat Josep Antoni Xammar)

20 ll. al vicari (doctor Josep Torres)

110 ll. al vicari de Vilanova de Bellpuig (doctor Josep Palau)

86 ll. al vicari de Golmés (doctor Joan Auquer)

260 ll. al vicari d'Utxafava (doctor Salvador Prunera)

90 ll. al campaner de l'església de Bellpuig (Antoni Flores)

24 ll. a l'entonador de les manxes de l'orgue (Ignasi Bosch)

18 ll. a l'escolà major (Jaume Majoral)

18 ll. als tres escolans menors (sis a cada un)

12 ll. al càrrec d'arxiver (rev. Francesc Bassa)

24 ll. al càrrec de col·lector (rev. Francesc Solà)

6 ll. al càrrec de bosser o repartidor de distribucions (rev. Tomàs Forcades)

3 ll. al càrrec de secretari (rev. Francesc Basa)

6 ll. entre els dos oïdors de comptes (reverents Francesc Bassa i Rafael Grañó)

4 ll. entre els dos capellans assistents (reverents Rafael Grañó i Tomàs Forcades)

30 ll. al pare guardià del convent de Sant Francesc (també dit de Jesús o de Sant Bartomeu) per enviar un religiós els dies de precepte a celebrar missa a l'església d'Eixaders

12 ll. 10 s. a la comunitat de Tàrrega pel treball d'anar a dir missa a la capella del mas de Colom, terme del Mor

15 ll. al sacerdot que administra els sagraments en cas de necessitat als moradors del terme del Mor.

Els augments, en general, van també per decret, com passava amb les distribucions. Així, un decret del Duc, datat el vint-i-u d'agost de 1804, augmentà les quantitats a percebre pels vicaris:

60 ll. més el vicari de Vilanova (total 170 ll.)

40 ll. més el vicari de Golmés (total 126 ll.)

40 ll. més el vicari d'Utxafava (total 300 ll.)¹⁵

A partir de 1825, el pagament als vicaris "sufragáneos" és considerat un apartat autònom; les quantitats assignades, però, no varien.

3. 3. Misses i aniversaris.

Als comptes trobem com a autònom aquest apartat entre els anys 1752 i 1789.

Es manté amb unes xifres força similars durant tot el període, xifres que van de quinze lliures i dos sous (el 1757) a setze lliures i tretze sous (el 1753), com a quantitats extremes, i una mitjana d'unes quinze lliures quinze sous.

Al compte de 1752 consta la despesa de quinze lliures per quinze misses celebrades per fundació de Maria Capons, set aniversaris pel Duc, tres per particulars i les maitines pel Duc la vigília de Nadal; i la despesa d'una lliura i nou sous per pagar el mestre de capella, l'organista i el sagristà per l'assistència als aniversaris.

En endavant, la segona quantitat es mantindrà pràcticament fixa en una lliura i quatre sous, perquè es manté el nombre d'aniversaris, descomptats els de

15). El vicari de Bellpuig no hi és inclòs perquè ja l'afectaren els augments en les distribucions (comentades a l'apartat anterior).

particulars; la primera presenta també una mínima variació en relació a l'existència o no d'aniversaris de particulars.

3. 4. Despeses ordinàries.

Les classifiquem en despeses en objectes, despeses en activitats i despeses en impostos.

Despeses en objectes.

A les despeses en objectes establim una divisió entre objectes d'ús general i objectes de representació. Són objectes d'ús general la cera, l'oli, el carbó i el dietari del cor. Considerem com a objectes de representació el pa beneït de la vuitada de Corpus, el refresc de Corpus i de Santa Creu de Setembre, els ventalls de Corpus i les sabates i mitges a escolans, campaner i manxador de l'orgue.

Els dos primers anys, la despesa en cera es troba diferenciada entre la cera de Corpus (20 ll. 6 s. el 1752 i 25 ll. el 1753) i la cera de Setmana Santa i altres funcions (11 ll. 15 s. 5 d. el 1752 i 16 ll. 6 s. i 3 d. el 1753). A partir de 1754, apareix la despesa global en cera; munta entre trenta i quaranta-sis lliures (anys 1754-1771), entre seixanta i setanta-set lliures (1772-1785),¹⁶ entre cent tretze i cent quinze lliures (1786-1791), es dispara a l'entorn de les dues-centes lliures (1804-1806)¹⁷ i acaba estabilitzant-se en un marge ampli de variació entre setanta i cent disset lliures (1822-1834).

Cada cinc anys hi ha una despesa de seixanta lliures d'ajut a la vila pels brandons que aquesta posa anualment al monument; trobem el pagament els anys 1754, 1776, 1781, 1786, 1791 i 1806. Els anys 1786 i 1806, però, la despesa apareix a l'apartat de les despeses extraordinàries; la quantitat en l'ajut no varia.

La despesa en oli per al llum de l'escala del cor dura entre 1752 i 1765 i, fora de l'any 1756, no arriba mai a dues lliures. L'any 1767 hi ha la nota que ja no figura aquesta despesa perquè les maitines es diuen a la tarda i, per tant, no s'encén el llum.

La despesa en carbó per a la copa del tracor es mou en el marge de deu a vint lliures entre els anys 1752 i 1787, amb l'excepció dels anys 1769 i 1778, en què munta poc més de vint-i-tres lliures. Entre 1789 i 1806 arriba als màxims de

16). Amb l'única excepció de l'any 1779 (85 ll. 9 s. i 9 d.).

17). Transcrivim la despesa de l'any 1805, que marca el punt més alt: "Primeramente por cinquenta y dos libras de cera blanca para el abasto de la sacristía de la venerable Unión que con carta orden de su Excelencia de 18 marzo de 1785 mandó se pagase de las rentas de su patronato, las que se han entregado al sacristán quien deberá hacerse cargo en su cuenta; veinte y seis libras de la misma cera para el coro y misas conventuales; otras veinte y seis libras para la octava del Corpus; treze libras para la iglesia de Vilanova, y otras trece libras para la de Golmés; quatro libras candelas de colores para el día de Nuestra Señora de Candelera; cinco libras que tomaron de peso los veinte cirios amarillos para los tres días de la Semana Santa (vulgo tiniéblas) y otro cirio de media libra de cera blanca también para el triángulo de Semana Santa. Y dicha cera es a precio, a saber: noventa libras a 32 s. 6 la libra; otras quarenta y quatro libras seis onzas a 32 s. 4 la libra; y las cinco libras de los cirios amarillos a 30 s. la libra; y he pagado por toda dicha cera: 225 libras 12 sueldos 11 dineros. Con recibo número 29.....225 l. 13 s. 10 [d.].

despesa, però torna a caure en picat el 1821 (quatre lliures i mitja) per mantenir-se entre quatre i deu lliures amb alguna excepció (el màxim fou l'any 1826 amb poc més de setze lliures).

El dietari del cor, on són apuntades les assistències per després pagar les distribucions, serà una despesa ordinària de caràcter anual; tan sols algun any la trobarem entre les despeses extraordinàries. El preu també és força constant, entre dos sous sis diners i tres sous en el període de 1752 a 1784; muntarà després entre tres sous i quatre i mig (1785-1804), i al període final val cinc sous (1805-1834).

Entre els objectes de representació o de consum personal, la celebració de Corpus és la festa que en polaritza més al seu entorn: pa beneit, refresc i ventalls. Seguirà, des de 1780, la festa de Santa Creu de Setembre.

Sembla que el pa beneit es repartia als fidels assistents durant l'ofici de la capvuitada de Corpus, tot i que no és precisat. Consta aquesta despesa entre els anys 1752 i 1767, i es mou en el marge comprès entre set lliures i mitja i deu lliures i mitja, amb l'excepció de l'any 1753 (5 ll. 16 s.).

A partir de l'any 1773 consta la despesa en el refresc a la venerable Unió el dia de Corpus; val unes dues lliures i mitja. Des de 1780, el càrrec inclou també un altre refresc a la venerable Unió de preveres el dia de Santa Creu de Setembre (Festa Major de la vila), i la quantitat global oscil·la entre set i onze lliures, amb un màxim de catorze lliures i mitja el 1789, l'últim any en què trobem especificada la despesa. En endavant es fon amb la despesa en ventalls.

Des del primer any dels comptes trobem la despesa en ventalls per a la processó de Corpus; aquesta despesa, d'un quatre lliures i mitja els dos primers anys (1752 i 1753), es manté després en un marge força estable, de les sis lliures i mitja a les set lliures i mitja, entre els anys 1754 i 1779.¹⁸ Algun any s'assenyala uns quants sous més, per ports; i només l'any 1759 trobem la indicació d'una despesa extraordinària en ventalls perquè els que havien portat primer s'havien mullat pel camí i no podien servir. A partir de 1780, la despesa puja a unes onze lliures i mitja perquè s'afegeix una nova distribució de ventalls per a la processó de Santa Creu de Setembre (Festa Major), per ordre del Visitador.¹⁹ Observem que en la mateixa data s'afegia també a la despesa del refresc de la processó de Corpus la del refresc de la processó de Santa Creu de Setembre, probablement per la mateixa ordre del Visitador.

El 1784, la despesa baixa a nou lliures i dotze sous i va variant els anys 1785 (10 ll. 13 s. 9 d.), 1786 (16 ll. 6 s. 3 d.) i 1787 (12 ll. 15 s.), per arribar a un màxim de despesa el 1789 (22 ll. 10 s. 9 d.). A partir de 1791 es fonen en un sol càrrec els ventalls i els refrescs i es produeix un augment força ràpid de les quantitats: 1791

18). Les excepcions són: als mínims els anys 1774 (5 ll. 12 s. 6 d.) i 1777 (4 ll. 17 s. 6 d.), i al màxim el 1757 (8 ll. 3 s. 6 d.).

19). Així, al quadern de 1780 consta: "Por los avanicos se dan el día del Corpus y los que se dieron en la procesión de Santa Crus de setiembre observando lo dispuesto por el señor Visitador en la constitución hizo, onse libras y dose sueldos, sin recibo11 l. 12 s."

(26 ll.), 1804 (37 ll. 10 s. 4 d.), 1805 (46 ll. 16 s. 7 d.), 1806 (49 ll. 8 s. 5 d.). Decau el 1821 (13 ll. 18 s.), i desapareix la despesa.

Quant als receptors de ventalls i refresc, encara que normalment no s'indica i queda sobreentès, hi ha algun any en què és precisat que són els venerables i altres oficials de la Unió de preveres (com és ara l'any 1785 o el 1789).

Després trobem la despesa en sabates i mitges que, l'any 1752, muntarà set lliures i mitja i en seran receptors els escolans i el campaner, el dia de Sant Nicolau. A partir de 1755 s'hi afegeix també com a receptor qui té cura de les manxes de l'orgue i el compte global puja dotze lliures i quatre sous. L'any següent augmenta la despesa a uns disset sous i mig i, fins el 1783, es manté entre disset i vint lliures, amb l'excepció dels anys 1758 (15 ll. 6 d.) i 1759 (15 ll. 4 s. 9 d.). Entre 1784 i 1791, la despesa es manté invariable en vint-i-una lliures divuit sous i nou diners; entre 1804 i 1806, en trenta-quatre lliures sis sous i tres diners; entre 1821 i 1823, en trenta-sis lliures i mitja. Baixa sobtadament, el 1824 (18 ll.), en què només es compra nou parells de sabates per als tres escolans. I en endavant torna a mantenir-se la despesa entre les vint-i-vuit lliures disset sous i mig (1829-1834) i les vint-i-nou lliures i dotze sous (1825, 1826 i 1828), a excepció de l'any 1827 (25 ll.).

L'any 1762 és el primer en què trobem una informació detallada del nombre de sabates i de mitges i a qui corresponen. Diu que es compra quinze parells de sabates i sis parells de mitges; dotze parells de sabates corresponen als quatre escolans (tres parells a cada un), dos parells al campaner i un parell al manxador; les mitges són un parell per a cada un. La mateixa informació es manté entre els anys 1762 i 1783. El 1784, coincidint amb un petit augment, trobem que es compra quinze parells de sabates i quinze parells de mitges; la distribució de les mitges serà igual que la de les sabates i, a més a més, s'explica la raó de l'augment que es produí l'any 1762 (un decret de la Duquessa, datat el setze d'octubre de 1761).²⁰ Amb aquesta nova informació es manté fins el 1823; el 1824, només són pagats nou parells de sabates per als tres escolans (sense l'escolà major), i queden en deute vuit lliures de les sabates del campaner i el manxador. Els anys 1825 i 1826 consten dotze parells de sabates i dotze de mitges i, finalment, entre 1829 i 1834, no consta el nombre, probablement dotze parells de sabates i dotze de mitges, però sí els receptors: campaner, manxador i escolans. Així, doncs, des de 1824 són descomptats els tres parells de sabates i de mitges a l'escolà major perquè ha desaparegut aquest ofici.

Algun any també són comptades com a despeses ordinàries les cotes per als escolans; aquesta despesa, però, no és anual i normalment apareix a l'apartat de despeses extraordinàries; per això la comentarem en aquest altre apartat.

20). Diu: "Por 15 pares de zapatos y 15 pares de medias, por el campanero, escolanes y el manxador; esto es, de constitución al campanero un y escolanes un par a cada uno, de zapatos y medias; y con decreto de la excelentísima señora Marquesa, Condesa, Duquesa de 16 octubre de 61, le aumentó al campanero un par de zapatos y un par de medias, a los 4 escolanes los aumentó dos pares de zapatos y dos pares de medias a cada uno, y al manxador le concedió un par de zapatos y un par de medias; y he pagado con recibo número 421 l. 18 s. 9 [d.]"

Despeses en activitats.

Podem distingir tres apartats, l'activitat de dir misses a dos llocs dependents de la Unió (Eixaders i el Mor), l'activitat d'advocats i de correu i, finalment, l'activitat de netejar l'escala en festes assenyalades.

La primera activitat és comptabilitzada al càrrec de les despeses ordinàries fins el 1789; a partir del quadern de l'any 1791 i fins a l'últim, el de 1834, aquesta activitat passa a l'apartat de sous.

L'activitat d'anar a dir missa totes les festes de precepte a l'església dels Eixaders va sempre a càrrec dels frares franciscans del convent de Sant Bartomeu; sovint es diu que la paga és donada al pare guardià del convent, perquè la comunitat conventual assumia aquesta obligació. La quantitat cobrada presenta un creixement força progressiu:

Entre 1752 i 1756, catorze lliures anuals.

Dos anys de variació, el 1766 (17 ll. 5 s.) i 1767 (15 ll. 19 s.).

Entre 1768 i 1773, vint lliures.

Un altre any de canvi, el 1774 (24 ll.).

Entre 1775 i 1789, vint-i-vuit lliures.

Entre 1791 i 1806, trenta lliures.

Entre 1821 i 1834, seixanta lliures.

En algun cas a part i, en general, al propi compte global, consta que és pagada també la cavalcadura usada pel frare que anava a dir la missa els dies que el camí estava enfangat.

Hi ha algun any que es fa la precisió que, a més a més de les misses, el pagament inclou ensenyar la doctrina (com els anys 1783-1789).

L'anar a dir missa al Mor els dies de festa, també anomenat algun any la servitud del Mor, presenta una despesa invariable de dotze lliures i mitja entre els anys 1752 i 1789; els anys 1791 i 1804, apareix a la secció de sous, però mantenint la quantitat. No torna a aparèixer més.

Els anys 1752 a 1756, sabem que qui cobra la feina d'anar a dir missa al Mor és Ramon Cercós, de Tàrraga. Al compte de l'any 1791 trobem força més detallada la raó de la despesa: "A la reverenda Comunidad de Tárrega por el trabajo de hir a decir missa a la capilla del Mas de Colom en el término del Mor, según la concordia en poder de Juan Gener, notario de Bellpuig, a los 7 de mayo de 1697; he pagado doze libras diez sueldos; consta de recibo de número 27".

Des de l'any 1791, trobem també -a sous- el pagament de quinze lliures al sacerdot que administra els sagraments al terme del Mor; funció i pagament es mantenen fins el 1834. La despesa expressa la novetat del càrrec: "Al sacerdote que administra los sacramentos en caso de necesidad a los moradores de dicho

término del Mor; he pagado por decreto del señor don Antonio Rayón, secretario contador y apoderado general de todos los estados de su Excelencia, de fecha 19 de julio de 1791, quinze libras, con recibo de número 28". A partir de 1821, aquesta feina és feta pel pare Pere Gallart, de Tàrraga; després, entre 1825 i 1832, se n'encarrega el reverend pare Francesc Antoni Maria Reñé, religiós carmelità del convent de Tàrraga; finalment, els anys 1833 i 1834, és el pare fra Francesc Sans, també religiós carmelità de Tàrraga.

Una altra activitat relacionada amb la Unió que, alguns anys, apareix com a despesa ordinària, és la de la música; pel fet que altres anys surt com a despesa extraordinària i altres com a apartat autònom, tractarem totes les dades en parlar de l'apartat autònom.

Finalment, a l'apartat d'activitats, ampliant el concepte a la utilització de professionals, trobem en alguns anys les despeses en advocat i les despeses de correu o estafeta (força freqüents a partir de 1780); unes i altres tan aviat es troben a les despeses ordinàries com a les extraordinàries, i de vegades repartides entre les dues.

Despeses en impostos.

Per acabar aquesta secció, considerem l'apartat de pagament d'impostos. El primer tipus d'impost que trobem és l'anomenat "quart i excusat"; dura entre els anys 1752 i 1763, i no tornem a trobar-lo. Sabem que els diners són pagats a Solsona i, de fet, hi ha uns quants càrrecs addicionals pel port dels diners. Acostumen a pagar per l'any anterior, però no sempre i hi ha força variacions de la quantitat. Els pagaments són:

- 1752, pel 1751, 12 ll. 14 s. (i al portador, 15 s.)
- 1754 (probablement per 1752 i 1753), 25 ll. 13 s. (portar a Solsona, 15 s.)
- 1756, per 1754 i 1755, 27 ll. 2 s. 4 d. (portar, 15 s.)
- 1757, per 1756, 13 ll. 3 s. 8 d. (portar, 18 s. 9 d.)
- 1758, per 1757, 7 ll. 14 s.
- 1759, per 1758, 17 ll. 19 s.
- 1760, per 1759, 12 ll. 16 s. 6 d.
- 1762, per 1761, 12 ll. 16 s. 6 d. (portar, 7 s. 6 d.)
- 1763, per 1762 i 1763, 15 ll. 8 s.

Un altre impost, anomenat "quindeni", consta que és dipositat anualment a l'arxiu i és pagat pel mateix any en curs. Té una durada força més llarga que l'anterior, amb un cost també força constant. Entre els anys 1752 i 1768, paguen anualment disset lliures i mitja; entre els anys 1769 i 1789, paguen vint-i-una lliures anuals.

Desaparegut aquest impost, sembla que és substituït per l'anomenat "novè decimal" els anys 1804 (134 ll. 1 s. 4 d.), 1805 (94 ll. 12 s. 4 d.) i 1806 (102 ll.). I després, a partir de l'any 1826, apareix el "subsidi eclesiàstic de la diòcesi de

Solsona”, comptat sobre l’any anterior, però amb un cost anual fix de 105 lliures. Entre els anys 1826 i 1828, apareix a la secció de despeses extraordinàries; entre 1829 i 1833, consta com a despesa ordinària; i el 1834 torna a aparèixer com a despesa extraordinària però amb el nom de “subsidi extraordinari d’ordre de l’excel.lentíssim Capità General del Principat”.

Un altre tipus d’impost és el “dret de visita del bisbe”, pagat pràcticament cada any; el seu cost es manté fix en vint-i-una lliures i dos sous durant tot el període que va de 1752 a 1834. Vinculades a aquest tipus de despesa anual, trobarem algun any les despeses extraordinàries generades per la presència del visitador -sovint el degà o un altre representant del bisbe-. En parlarem, però, més endavant, quan parlem de les despeses extraordinàries.

ANNEX DOCUMENTAL

1753 gener, 5 AHCC, Fons Comarcal. Bellpuig

Lligall núm. 14. *Quadern de comptes any 1752.*

Quadern de comptes d’ingressos i despeses de la venerable Unió de preveres de Bellpuig, durant l’any 1752, escrits i presentats al Comte d’Oñate i Duc de Sessa pel prevere Celdoni Pla, col.lector aquell any.

Cuenta desde 1º enero hasta 31 de diziembre inclusive, de 1752.

Son de la venerable Unión de la villa de Bellpuig.

f. 4v

Cuentas que yo baxo firmado, Celedonio Pla, prebere, presento a la venerable Unión, como a collector de sus productos de lo que ha entrado en mi poder y he distribuido dende 1º de henero de 1752 hasta último de deziembre de dicho año, y la Unión presenta al excelentísimo señor Conde de Oñate, Duque de Sessa.

Cargo.

Primeramente por la primera paga que terminó en 24 de junio de 1752, nuevecientas ochentaytres libras seis sueldos y ocho dineros del arriendo de los frutos correspondientes de censales y demás productos que dicho cuerpo percibe, hecho en 10 de octubre de 1751 a Duran Ixart, de la villa de Valls, y compañía, por tiempo de tres años discurridos dende 1º de henero de 1752 hasta último de deziembre de 1754, por el precio de cinco mil y nuevecientas libras pagaderas en seis iguales pagas; la primera en 24 de junio de 1752, la segunda en 27 de deziembre de dicho año y consecutivamente, las demás terminarán en semejantes días.

983 l. 6 s. 8 d.

Por la segunda paga que terminó en 27 de deziembre de 1752 por no haver los arrendadores cobrado treintaytres libras que se les dió, cobraderas de su Exa. solo se haze cargo de nuevecientas y cinquenta libras seis sueldos y ocho dineros por las razones expressadas 950 l. s.

Por haver cobrado la pención de 1751, de Manuel Niubó, de Castellnou, quatro libras y diez sueldos 4 l. 10 s.

Por haver cobrado de Valerio Tiell, de Castellnou, la pención de 1751, tres libras 3 l. s.

1741 l. 3 s. 4 d.

Según parece de las quatro partidas de cargo de esta cuenta importan mil setecientas quarenta y una libra tres sueldos y quatro dineros.

f. 1r

Datta.

De distribuciones.

Por la paga que terminó en S. Juan de junio de 1752, de las distribuciones de residencia que hizieron los capellanes d'este cuerpo dende primero de henero a último de junio de 1752 según constituciones del cuerpo arregladas en última visita hecha por el Dr. Agustín Vidal y aprobadas por s. Exa., quatrocientas cinquenta y seis libras onze sueldos y nueve dineros parece de la polisa que se presenta a los ohidores de cuentas, signada de letra A 456 l. 11 s. 9 [d.]

Por idem en todo de las distribuciones discurridas dende 1º de julio a último de deziembre del referido año 1752, quatrocientas ochenta y nueve libras quinze sueldos y tres dineros, parece de la polisa signada de letra B

489 l. 15 s. 3 [d.]

946 l. 7 s.

De salarios.

Por la paga de los salarios de capellan prior, oficiales, ministros, vicarios y escolares según se señala en la polisa presenta a los ohidores de cuentas signada de letra C, con recibo de cada uno de los individuos a su partido correspondiente doscientas quarenta y siete libras diez sueldos y quatro dineros

247 l. 10 s. 4 [d.]

De missas y aniversarios.

Por la caridad de 15 missas celebradas por fundación de Maria Capons, siete aniversarios por su Exa. tres por particulares, y los maytines que en la vigilia de Navidad se celebran por su Exa. quinze libras y diez sueldos; parece de la polis[a] signada de letra D 15 l. 10 s.

263 l. s. 4 [d.]

f. 1v

Al maestro de capilla, organista y sacristán por la asistencia de los aniversarios una libra nueve sueldos; parece de recibo nº 1 1 l. 9 s.

De gastos ordinarios.

Por el coste de la cera destinada para el día del Corpus, veinte libras y seis sueldos; parece de recibo nº 2 20 l. 6 s.

Por la cera que se ha gastado por la celebración de los oficios Semana Santa y demás, onze libras quince sueldos y cinco dineros; parece de recibo nº 3 11 l. 15 s.

Por los avanicos que se distribuyen en el día del Corpus, quatro libras diez y siete sueldos y seis dineros; parece de recibo nº 4 4 l. 17 s. 6 d.

Por el pan bendito que se distribuye en la octava del Corpus, siete libras catorce sueldos; sin recibo 7 l. 14 s.

A los religiosos de S. Francisco por las missas que todos los días de fiesta han de celebrar en Eixaders, catorze libras; parece de recibo nº 5 14 l. s.

A Raymundo Cercós, de Tárrega, por la celebraci3n de las misas que todos los días de fiesta se ha de celebrar en el término del Mor doze libras, y diez sueldos; parece de recibo nº 6 12 l. 10 s.

Por engages y hechuras para los sobrepellices de los quatro escolares, nueve libras treze sueldos y un dinero; parece de recibo nº 7 9 l. 13 s. 1 [d.]

Por zapatos y medias para los escolares y campanero en el día de S. Nicolás, siete libras y diez sueldos; parece de recibo nº 8 7 l. 10 s.

Por el carb3n de la copa del trascoro, diez libras y nueve sueldos; parece de recibo nº 9 10 l. 9 s.

Por un quartal y medio de azeite por la lámpara de la escalera del coro, una libra ocho sueldos; parece de recibo nº 10 1 l. 8 s.
100 l. 3 s. ²¹

f. 2r

Por el quarto y escusado de 1751 doze libras y catorze sueldos, con quinze sueldos que pagué al proprio que llevó el dinero, hazen treze libras nueve sueldos; parece de recibo nº 11 13 l. 9 s.

Por el coste de un dietario para el coro, dos sueldos y seis dineros 1. 2 s. 6 [d.]

Por el quindenio correspondiente al año 1752 que está obligada la Unión; corresponden en Roma se depositó a cargo del archivero diez y siete libras y diez sueldos 17 l. 10 s.

21). A cada final de pàgina hi ha la suma global dels comptes de la secci3n fins aquell punt

De gastos extraordinarios.

Por una resma de papel blanco para el archivo de la venerable Unión, una libra diez y siete sueldos y seis dineros; parece de recibo n° 12 1 l. 17 s. 6 [d.]

Por un proprio en Solsona quando murió el capellán mayor a fin de proveer la cura de almas, una libra y diez sueldos; parece de recibo n° 13 1 l. 10 s.

Por el trabajo de hazer una copia de las constituciones, siete libras; parece de recibo n° 14 7 l. s.

Por seis síngulos de ceda para la sacristía de la Unión, diez y nueve libras; parece de recibo n° 15 19 l. s.

Por una cerraja y llave que se añadió a la arca del dinero del archivo, una libra seis sueldos; parece de recibo n° 16 1 l. 6 s.

Por portes de cartas venidas a la Unión desde 1° de mayo de 1749 hasta fin del año 1752, dos libras diez y ocho sueldos y un dinero; parece de recibo n° 17

2 l. 18 s. 1 [d.]

33 l. 11 s. 7 [d.]

f. 2v

Por el alquiler de cinco días un jumento en tiempo de lodos y nieve para hir los religiosos a decir missa en Eixaders, quinze sueldos; parece de recibo n° 18 1. 15 s.

De resmercios.

En 25 de febrero de 1752 se dejó ha Thomás Monnars, labrador del lugar de Ciutadilla, un censal de 50 libras propiedad; consta del auto ante Rafael Soler, notario, en el referido día 50 l. s.

1426 l. 7 s. 5 [d.]

Resumen.

Cargo 1941 l. 3 s. 4 [d.]

Dattas 1426 l. 7 s. 5 [d.]

Alcanze 514 l. 15 s. 11 [d.]

Según parece de esta cuenta queda en reliquo a favor de la venerable Unión quinientas catorze libras quinse sueldos y onze dineros, qual partida junta con seis cientos sessenta y ocho libras onze sueldos y tres dineros que quedaron a fin de última visita, en presencia del señor Visitador y demás capellanes, hazen la suma de mil ciento ochenta y tres libras siete sueldos y dos dineros, que quedan en el archivo a cargo del capellán archivero. Assí lo firmamos en Bellpuig y henero, 5 de 1753. Celedonio Pla, presbítero collector.

Joseph Teixidor, capellán mayor
 Jayme Grañó, presbítero o.
 Joan Bautista Font, presbítero
 Joseph Antonio Pasqual, presbítero.

f. 3r

Cuentas que yo baxo firmado Celedonio Pa P...
 ala Ven. Unión, como a Collector de sus productos de
 ha entrado en mi poder y he distribuido desde 1.º de Enero
 1752 hasta ultimo de Diciembre de dicho año, la Unión
 presenta al Ex.º Señor Conde de Oropesa Duque de
 Bellpuig

Capo.

Primera. De la cantidad paga que termino en
 el 1.º de Junio de 1752. Nueve Cienas Ochenta y tres
 libras seis sueldos y ocho dineros del Arzobispado
 de los frutos, Correspondencias de Censales y otras
 productos de S.º Cuervo percible hecho en so de Oc-
 tobre de 1751 a Duran y para la Villa de Castellón Comar-
 cal de tres años atrasados desde 1.º de Enero
 de 1752 hasta ultimo de Diciembre de 1751. A por el precio
 de cincuenta y nueve Cienas libras pagaderas en
 seis iguales pagas, la primera en 1.º de Junio de 1752.
 las demas en 1.º de Enero de 1753 y consecutiva-
 mente las demas se terminaron en setenta y tres dias.
 Por la cantidad paga que termino en 1.º de Enero
 de 1752 y no haver los dueñados de Cobrado de cinco
 y tres libras y se les dio Cobradas de 5. En solo se ha
 te Cargo de Nueve Cienas y CINCOENTA libras seis
 sueldos y ocho dineros por las Razones expresadas.
 Por haver Cobrado la pensión de 1751 de Oropesa
 en el Niubo de Castellón de cuatro libras y diez suel-
 dos.
 Por haver Cobrado de Valero Cuell de Castellón
 la pensión de 1751. tres libras.

Segun parece a las quatro partidas de Capo. se esta Cuenta
 Importan mil setecientas quarenta y una libras tres sueldos
 y quatro din.

17 A 1753

Foli 1r del primer plec de comptes conservat (AHCC, Fons Comarcal. Bellpuig).